

PAULO COELHO

ALKIMISTI

ROMAN

BOTIMET TOENA

Paulo COELHO

ALKIMISTI

■ *roman* ■

Përktheu nga frëngjishtja:

Nonda VARFI

BOTIMET TOENA

Tiranë, 2004

Titulli në origjinal

Paulo Coelho, *O Alquimista*

Titulli në frëngjisht:

Paulo Coelho, *L'Alchimiste*

Botues: Fatmir Toçi

Redaktore: Klodeta Dibra

Korrektore letrare: Elda Kelo

Përkujdesja grafike: Mereme Nelaj

Kopertina: Irena Toçi

ISBN 99927 - 1 - 791 - 2

© By Paulo Coelho

© E drejta e botimit në gjuhën shqipe: Sh.B.TOENA

BOTIMET TOENA

Rr. "Muhamet Gjollësja", K.Postare 1420, Tiranë

Tel.: (355) (4) 240116; 240117

Tel./Fax: (355) (4) 240117

E-mail: toena@icc.al.eu.org

[Http://www.toena.com.al](http://www.toena.com.al)

A J.

*Alkimistit që njih dhe përdor
të fshehtat e Veprës së Madhe.*

Në rrugë e sipër ata hynë në një qytezë. Dhe një grua me emrin Marta i priti në shtëpinë e saj.

Ajo kishte një motër me emrin Mari, që ra në gjunjë te këmbët e Jezusit dhe mbajti vesh mësimet e tij.

Marta që shkonte e vinte nga të gjitha anët, e zënë me shumë punë, iu qas Jezusit dhe i tha:

- Imzot! A nuk të duket vallë se ime motër m'i lë mua të gjitha punët? Thuaji pra të vijë të më ndihë.

Dhe Jezusi iu përgjigj:

- Martë! Martë! Ti po brengosesh dhe po shqetësohesh për shumë gjëra. Maria, për vete, bëri zgjedhjen më të mirë, dhe kjo nuk do t'i merret.

Lluka, X, 38-42

Prolog

Alkimisti mori në dorë një libër që e kishte sjellë dikush nga karvani. Libri ishte pa kapak, por ai gjithsesi mundi të njihnte autorin: Oscar Wilde. Duke e shfletuar, hasi një histori që fliste për Narcizin.

Alkimisti e njihnte legjendën e Narcizit, të atij djaloshi të bukur që shkante çdo ditë të sodiste bukurinë e tij në ujët e një liqeni dhe që ishte aq i magjepsur pas vetes, sa një ditë ra në liqen dhe u mbyt. Të vendi ku kishte rënë, mbiu një lule që u quajt Narcis.

Por Oscar Wilde nuk e mbyllte kështu historinë.

Thoshte se pas vdekjes së Narcizit, Oreadat, zanat e pyjeve, kishin shkuar buzë liqenit me ujë të ëmbël dhe kishin parë se ky ishte shndërruar në pëllg me lotë të hidhur.

- Përse qan?, pyetën Oreadat.

- Qaj për Narcizin, u përgjigj liqeni.

- Kjo nuk na çudit aspak, thanë ndërkohë ato. - Ne të gjitha më kot e ndiqnin pas tërë kohën, ti ishe i vetmi që mund të sodisje nga afër bukurinë e tij.

- A nuk ishte vërtet i bukur Narcizi?, pyeti liqeni.

- E kush më mirë se ti mund ta dinte?, ia kthyen Oreadat të habitura. - Se fundja në brigjet e tua përkulej përditë!

Liqeni qëndroi një çast pa folur. Pastaj tha:

- Qaj për Narcizin, por kurrë nuk e kisha vënë re se Narcizi ishte i bukur. Qaj për Narcizin, sepse sa herë që përkulej në brigjet e mia, mund të shikoja në thellësi të syve të tij, shëmbëlltyrën e bukurisë sime.

- Ja një histori e bukur”, tha Alkimisti.

Pjesa e parë

Ai quhej Santiago. Ishte në të ngrysur kur mbërriti me grigjën para një kishe të vjetër, të braktisur. Çatia ishte shembur që prej shumë kohësh dhe një fik i madh Egjipti kishte hedhur shtat në vendin ku dikur gjendej sakristia.

Ai vendosi ta kalonte natën aty. Futi tërë dhentë nga porta e rrënuar dhe vuri disa dërrasa për t'i penguar që të mos largoheshin gjatë natës. Atyre anëve nuk kishte ujqër, por, njëherë, një dele ia kishte mbathur dhe atij i ishte dashur të nesërmen të kërkonte gjithë ditën delen e humbur.

Shtroi sharkun dhe u shtri, duke vënë si nënkresë librin që sapo kishte përfunduar së lexuari. Para se ta zinte gjumi, mendoi se tanimë duhet të lexonte libra më të trashë: kështu do t'i duhej më tepër kohë për t'i përfunduar dhe ata do të ishin nënkresa më të rehatshme për natën.

Ishte ende errësirë kur u zgjua. Ngriti sytë dhe pa shkëlqimin e yjeve përmes çatisë gjysmë të rrënuar.

“Sa mirë do të qe sikur të flija edhe pak”, mendoi. Javën e shkuar kishte parë të njëjtën ëndërr dhe, sërish, ishte zgjuar para se ajo të përfundonte.

U ngrit dhe rrëkëlleu një gllënjë verë. Pastaj mori kërrabën dhe nisi të zgjojë delet që flinin ende. Kishte vënë re se shumicës së kafshëve u dilte gjumi sapo përmendej vetë. Sikur një energji e mistershme të kishte bashkuar jetën e tij me atë të deleve, të cilat, që prej dy vjetësh, përshkonin vendin kryq e tërthor bashkë me të, në kërkim të ushqimit dhe ujit.

“Janë mësuar aq mirë me mua, sa m’i dinë oraret”, tha me vete me zë të ulët. Një çast më pas, mendoi se kishte gjasa të qe e kundërta: ai qe mësuar me orarin e bagëtisë.

Gjithsesi, kishte dele që vonoheshin disi për t’u ngritur. Ai i zgjoi një nga një me kërrabë, duke thirrur secilën me emër. Gjithnjë kishte qenë i bindur se delet kishin aftësi ta kuptonin se çfarë thoshte. Kështu, ai u lexonte ndonjëherë disa pjesë librash që i kishin lënë mbresë ose u fliste për vetminë dhe lumturinë e jetës së bariut në fusha, përmendte risitë e fundit që kishte parë në qytete ku e kishte zakon të kalonte.

Mirëpo, që pardje, praktikisht nuk kishte pasë temë tjetër bisede, veç asaj të vajzës së re që banonte në qytetin ku do të shkonte pas katër ditësh. Ajo ishte vajza e një tregtari. Ai kishte shkuar atje vetëm një herë, vitin e shkuar. Tregtari kishte një dyqan stofrash dhe donte t’i shihte me sy delet që qetheshin, që të mos ia hidhnin me mallin. Dyqanin ia pat dëftuar një mik dhe bariu kishte shpurë kopenë aty.

*

Kam ca lesh për të shitur, - i tha tregtarit. Dyqani ishte dëng, prandaj tregtari i tha bariut të priste deri në mbrëmje. Kështu, bariu u ul te trotuari para dyqanit dhe nxori nga torba një libër.

- Nuk e dija se barinjtë mund të lexonin libra, - tha një zë femre mbanë tij.

Ishte një vajzë e re, një andaluziane e vërtetë, me flokë të gjata e të zeza korb dhe me sy që kujtonin vagëllimthi maurët, pushtuesit e dikurshëm.

- Ngaqë delet të mësojnë më shumë gjëra se librat, - ia ktheu bariu i ri.

Ndenjën duke kuvenduar më shumë se dy orë. Ajo i tregoi se ishte vajza e tregtarit dhe i foli për jetën në fshat, ku çdo ditë ishte e ngjashme me ditën paraprirëse. Bariu i foli për fushën e Andaluzisë, për risitë që kishte parë në qytetet ku kishte kaluar. Ai ishte i lumtur që nuk qe gjithnjë i detyruar të kuvendonte me delet.

- Si keni mësuar të lexoni? - pyeti vajza e re.

- Si të gjithë, - ia ktheu ai. - Në shkollë.

- Atëherë kur ditke të lexosh, përse ke mbetur një copë bari?

Djaloshi u përvodh, ngaqë s'donte t'i përgjigjej asaj pyetjeje. Ishte shumë i sigurt se vajza e re nuk do mund të kuptonte. Vazhdoi të rrëfente historira udhëtimi, ndërsa sytë e maures zmadhoheshin nga mahnitja dhe habia. Teksa koha kalonte, djaloshi nisi të uronte që dita të mos soste kurrë, që i ati i vajzës së re të ishte i zënë me punë sa më gjatë dhe t'i kërkonte që të priste tri ditë. U ndërgjegjësua se ndjente diçka që nuk e kishte provuar kurrë më parë deri atëherë: dëshirën për t'u ngulur njëherë e mirë në një qytet. Me vajzën e re flokëzezë, ditët nuk do të ishin kurrë të ngjashme.

Por, më në fund, tregtari erdhi dhe i tha të qethte katër dele. Pastaj i dha ç'kishte për t'i dhënë dhe e ftoi të vinte përsëri vitin e ardhshëm.

Tashmë nuk i mbeteshin më tepër se katër ditë për të mbërritur në atë qytezë. Ai mezi priste dhe njëkohësisht ishte tepër i pasigurt: bën vaki që vajza ta kish harruar. Kish plot barinj që kalonin andej për të shitur leshin.

“S’ka gjë”, tha ai, duke iu drejtuar dhenve. “Edhe unë njoh vajza të tjera në qytete të tjera.”

Por thellë në shpirt e dinte se kjo ishte shumë e rëndësishme. Dhe se barinjtë, ashtu si marinarët, apo shitësit endacakë, njohin gjithnjë një qytet ku gjendet dikush që është i aftë t’i bëjë të harrojnë kënaqësinë për të baritur lirisht nëpër botë.

Ndërkohë që po shfaqeshin rrezet e para të agimit, bariu nisi t'i ngiste dhentë nga dielli që po ngrihej. "Ato nuk kanë kurrë nevojë për të marrë ndonjë vendim", mendoi. "Prandaj qëndrojnë gjithnjë pranë meje." Delet kishin nevojë vetëm për ujë dhe ushqim. Dhe për sa kohë që bariu i tyre do të njihte kullotat më të mira të Andaluzisë, ato do të ishin gjithnjë miqtë e tij, edhe pse të gjitha ditët ishin të ngjashme njëra me tjetrën, të bëra me orë të gjata që hiqeshin zvarrë nga agimi në perëndim të diellit; edhe pse nuk kishin lexuar kurrë librin më të vogël gjatë jetës së tyre të shkurtër dhe nuk njihnin gjuhën e njerëzve që rrëfente se çfarë ndodhte në fshatra. Ato kënaqeshin me ushqim e ujë dhe kjo, në fakt, ishte tepër e mjaftueshme. Në këmbim, jepnin bujarisht leshin, miqësinë dhe, herë-herë mishin e tyre.

"Sikur për një çast të shndërrohesha në bishë dhe të nisja t'i vrisja një e nga një, ato do të fillonin të kuptonin vetëm kur e gjithë kopeja të ishte shfarosur", mendoi.

“Sepse kanë besim tek unë dhe nuk rreshtin së besuari instiktet e tyre. E tëra kjo ngaqë i shpie në kullotë.”

Djaloshi nisi të habitej me mendimet e tij që i dukeshin të marra. Kisha me atë fikun egjiptian që lartohej brenda saj, duhej të kishte fantazma. Vallë për këtë arsye kishte parë sërish të njëjtën ëndërr dhe ndiente tani një lloj zemërimi në takimin me delet, mikeshat e tij gjithnjë besnike? Piu pak nga vera e mbetur nga darka dhe mblodhi rreth trupit sharkun. E dinte se pas disa orësh, kur dielli të binte pingul, do të bënte aq nxehtë, sa nuk mund t’i shpinte më dhentë në kullotë. Në atë orë, në verë, e gjithë Spanja flinte. Vapa zgjaste deri në mbrëmje, dhe, gjatë gjithë kësaj kohe, atij i duhej të mbartte sharkun. Gjithsesi, kur bëhej gati të qahej nga kjo barrë, kujtohej se, pikërisht, falë asaj barre nuk e kishte ndjerë të ftohtin e mëngjesit.

“Gjithnjë duhet të jemi të gatshëm për të përballuar të papriturat e motit,” mendonte ndërkohë dhe pranonte me mirënjohje peshën e sharkut.

Edhe sharku kishte kështu të drejtën e qenësisë, sikundër edhe djaloshi. Në krye të dy vjetëve të shkuara nëpër fushat e Andaluzisë, ai i dinte përmendësh të gjitha qytetet e krahinës dhe kuptimi i jetës së tij qëndronte aty, tek udhëtimi.

Këtë herë, kishte synim t’i shpjegonte vajzës së re përse një bari i thjeshtë mund të dijë të lexojë: deri në moshën gjashtëmbëdhjetë vjeçare, ai kishte ndjekur shkollë fetare. Prindërit kishin dashur që ai të bëhej prift, shtysë krenarie për një familje të këputur fshatare që punonte

vetëm për ushqim dhe ujë, si dhentë e tij. Kishte studiuar latinishten, spanjishten, teologjinë. Por, që nga fëminia e hershme, ëndërronte të njihje botën, dhe kjo kishte më shumë rëndësi se të njihje Zotin apo mëkatet e njerëzve. Një darkë, duke shkuar të shihte familjen, kishte marrë guxim dhe i kishte thënë të atit se nuk dëshironte të bëhej prift. Dëshironte të udhëtonte.

- Njerëz të ardhur nga e gjithë bota kanë kaluar tashmë nga ky fshat, biri im. Vijnë këtu për të kërkuar gjëra të reja, por gjithnjë mbeten ata që janë. Shkojnë deri te kodra për të vizituar kështjellën, dhe zbulojnë se e shkuara ishte më e mirë se e sotmja. Ata janë flokëverdhe apo të zeshkët, por ngjajnë me njerëzit e fshatit tonë.

- Por unë nuk i njoh kështjellat e vendeve nga vijnë këta njerëz, - ia ktheu djaloshi.

- Ata njerëz, kur shikojnë fushat dhe gratë tona, thonë se do t'u pëlqente të rronin këtu përgjithmonë, - vazhdoi babai.

- Dua të njoh gratë dhe tokat nga vijnë ata, - tha atëherë i biri. - Sepse ata nuk qëndrojnë kurrë me ne.

- Por ata njerëz i kanë xhepat plot me para, - shtoi i ati. - Te ne, vetëm barinjtë mund të shohin botë.

- Atëherë do të bëhem bari.

I ati nuk foli më. Të nesërmen i dha të birit një qese me tri monedha spanjolle të vjetra prej ari.

- I gjeta një ditë në një arë. Për mendimin tim, duhet t'i takonin kishës, me rastin e shugurimit tënd. Bli një kope dhe bridh botën, deri ditën kur të kuptosh se kështjella

jonë është më e denjë për të ngjallur interes dhe gratë tona janë më të bukura.

Dhe i dha uratën. Djali, në sytë e të atit, lexoi dëshirën për të bredhur botën. Një dëshirë gjithnjë e gjallë, megjithë dekadat gjatë të cilëve ishte përpjekur ta harronte duke qëndruar në të njëjtin vend për të fjetur çdo natë, për të pirë e për të ngrënë.

*

Horizonti u përskuq dhe pas pak doli dielli. Djaloshit iu kujtua biseda me të atin dhe u ndie i lumtur: tashmë kishte parë shumë kështjella dhe kishte njohur shumë gra (por asnjëra prej tyre nuk i afrohej asaj që e priste pas dy ditësh). Ai kishte një shark, një libër që mund ta këmbente me një tjetër dhe një kope me dele. Gjithsesi, gjëja më e rëndësishme që se ai çdo ditë përmbushte ëndrrën e madhe të jetës: udhëtimin. Kur të lodhej me fushat e Andaluzisë, mund të shiste dhentë dhe të bëhej marinar. Kur deti t'i vinte në majë të hundës, do të kishte njohur mjaft qytete, mjaft gra, mjaft raste për të qenë i lumtur.

“E si mund ta kërkosësh Perëndinë në seminare?” mendoi tek vështronte diellin që po lindte. Sa herë që ishte e mundur, ai përpiqej të gjente një rrugë tjetër. Nuk kishte shkuar kurrë deri tek ajo kishë, edhe pse kishte kaluar andej shumë herë. Bota ishte e madhe, e pashtershme dhe po t'i linte delet ta prinin, qoftë edhe për një kohë të shkurtër, do të zbulonte edhe më tepër

gjëra tërheqëse. “Çështja qëndron se ato nuk e kuptojnë që rrahin shtigje të reja çdo ditë. Nuk shohin se kullotat kanë ndryshuar, se stinët janë të ndryshme. Sepse nuk shqetësohen veçse për ushqim dhe ujë.”

“Mbase kështu ndodh me të gjithë,” mendoi bariu. “Edhe me mua që s’kam grua tjetër në mendje që kur takova vajzën e atij tregtari.”

Vështroi qiellin. Sipas përllogaritjeve të tij, do të mbërrinte në Tarifa para dreke. Atje, mund të këmbente librin me një libër më të trashë, të mbushte shishen me verë, të rruhej dhe të qethej. Duhej të ishte gati për të takuar vajzën e re dhe nuk dëshironte të shkonte ndër mend se një tjetër bari kishte mbërritur para tij me më shumë dele për të kërkuar dorën e saj.

“Ky është pikërisht rasti për të përmbushur një ëndërr që e bën jetën joshëse”, mendoi, duke ngritur sërish sytë nga qielli dhe duke nxituar hapin. U kujtua se në Tarifa ishte një grua e moshuar që dinte të shpjegonte ëndrrat. Dhe, atë natë, ai kishte parë të njëjtën ëndërr që i ishte shfaqur edhe një herë më parë.

Plaka e shpuri djaloshin në fund të shtëpisë, në një odë që ndahej nga salla e ngrënies me një perde plastike shumëngjyrëshe. Atje kishte një tryezë, një ikonë të Zemrës së Shenjtë të Jezusit dhe dy karrige.

Plaka ra në gjunjë dhe e ftoi atë të bënte të njëjtën gjë. Pastaj kapi dy duart e djaloshit dhe nisi të lutej me zë të ulët.

Kjo ngjante me një lutje ciganësh. Ai, gjatë rrugës, ishte kryqëzuar me shumë ciganë. Edhe ata udhëtonin, por nuk merreshin me dhen. Kishte zëra se ciganët e shkonin kohën duke mashtruar të tjerët. Flitej gjithashtu se ata kishin rënë në ujdin e djallin, se rrëmbenin fëmijë për t'i bërë skllëvër në fushimet e tyre të mistershme. Kur ish fare i vogël, bariu i ri gjithnjë ishte tmerruar nga mendimi se mos e rrëmbenin ciganët dhe kjo frikë e dikurshme iu kthye sërish ndërsa plaka i mbante duart.

“Këtu ka një ikonë të Zemrës së Shenjtë të Jezusit”, mendoi, duke u përpjekur të qetësohej. Nuk i pëlqente që dora të niste të dridhej dhe që plaka të pikaste makthin e tij. Në heshtje, recitoi një *Ati Ynë*.

- Çudi?! - tha plaka pa ia ndarë sytë dorës së djaloshit. Dhe sërish heshti.

Djaloshi sa vinte e bëhej më nervoz. Duart nisën të dridhen vetiu dhe plaka e pikasi këtë gjë. Ai i tërhoqi vrik.

- Nuk kam ardhur këtu të më hedhësh fall, - tha ai, i penduar tashmë që kish hyrë në atë shtëpi. Për një çast mendoi se do të qe më mirë të paguante dhe të largohej pa marrë vesh gjë. Pa dyshim që i jepte tepër rëndësi një ëndrrë që ishte përsëritur.

- Ti ke ardhur të më pyesësh për ëndrrat, - tha atëherë plaka. - Dhe ëndrrat janë gjuha e Zotit. Kur Zoti flet gjuhën e njerëzve, unë mund ta shpjegoj atë. Por, nëse flet gjuhën e shpirtit tënd, atëherë vetëm ti mund ta kuptosh.

“Prapë një rrengë,” mendoi djaloshi. Megjithatë, vendosi të rrezikojë. Bariut i kanoset gjithnjë rreziku nga ujqërit ose nga thatësira dhe kjo e bën më joshëse punën e tij.

- Kam parë të njëjtën ëndërr dy herë rradhazi, - tha ai. - Ndodhesha me grigjën time në një kullotë dhe befas më shfaqet një fëmijë që nis të luajë me delet. Nuk më pëlqen shumë që të argëtohen me delet e mia, sepse ato kanë frikë nga njerëzit e panjohur. Por fëmijët, gjithnjë ia dalin mbanë të argëtohen me to pa i frikësuar. Nuk e di përse. Nuk e di se si kafshët arrijnë të dallojnë moshën e njerëzve.

- Kthehu te ëndrra, - tha plaka. - Kam lënë kusinë në zjarr. Mandej, ti nuk ke shumë para, dhe nuk kam pse ta harxhoj kohën me ty.

- Fëmija vazhdonte të luante me delet edhe për një çast, - vijoi bariu, disi i drojtur. - Dhe, befaz, më mori për dore dhe më shpuri deri te Piramidat e Egjiptit.

Djaloshi ndaloj një hop për të parë në merrte vesh plaka nga Piramidat e Egjiptit. Por ajo qëndroi e heshtur.

- Pra, përpara Piramidave të Egjiptit (këto fjalë i theksoi, që plaka t'i merrte vesh më mirë), fëmija më thoshte: "Po erdhe deri këtu, do të gjesh një thesar të fshehur." Dhe në çastin kur po matej të më tregonte vendin e saktë, u zgjova. Të dyja herët.

Plaka qëndroi pa folur për disa çaste. Pastaj, mori duart e djaloshit dhe i këqyri me vëmendje.

- Tani nuk ke gjë për të paguar, - tha ajo së fundi. - Por dua një të dhjetën e thesarit, në e gjetsh ndonjëherë.

Djaloshi ia dha gazit, i lumtur.

Kështu, falë një ëndrrë ku bëhej fjalë për një thesar të fshehur, ai do t'i kursente ato pak para që kishte! Ajo plakë e mirë duhej të ishte vërtet cigane. Ciganët janë të marrë.

- Epo mirë, si e shpjegoni këtë ëndërr? - pyeti djaloshi.

- Më parë, duhet të betohesh. Betohu se do të më japësh një të dhjetën e thesarit në këmbim të asaj që do të të them.

Ai u betua. Plaka i tha ta përsëriste betimin me sytë e ngulur te ikona e Zemrës së Shenjtë të Jezusit.

- Është një ëndërr që lidhet me Gjuhën e Botës, - tha ajo pastaj. Unë mund ta shpjegoj, por është shumë e vështirë. Pra, më duket se e kam hak pjesën time nga ajo që do të gjesh.

Dhe shpjegimi është ky: ti duhet të shkosh deri te piramidat e Egjiptit. Nuk kisha dëgjuar kurrë të flitej për to, por meqenëse t'i ka treguar një fëmijë, ato duhet të ekzistojnë vërtet. Atje, do të gjesh një thesar që do të të bëjë të pasur.

Djaloshi fillimisht u çudit, pastaj u zemërua. Nuk kishte pse të vinte tek ajo grua e mirë për aq pak gjë. Por, më në fund, u kujtua se nuk kishte gjë për të paguar.

- Për kaq gjë s'kisha pse ta humbisja kohën, - tha.

- E sheh! Të thashë që ëndrra jote ishte shumë e vështirë për t'u shpjeguar. Gjërat e thjeshta janë më të jashtëzakonshmet, dhe vetëm dijetarët arrijnë t'i shohin. Ngaqë unë nuk jam e tillë, më duhet më mirë të njoh arte të tjera: të lexoj duart, për shembull.

- E si t'ia bëj për të shkuar në Egjipt?

- Unë shpjegoj vetëm ëndrrat. Nuk kam fuqi t'i kthej ato në realitet. Për këtë arsye jetoj me ato që më japin vajzat e mia.

- Po në mos shkofsha deri në Egjipt?

- Atëherë, unë nuk do të marr gjë. Dhe nuk e kam për herë të parë.

Paskëtaj plaka heshti. I kërkoi djaloshit të largohej sepse tashmë kish humbur shumë kohë.

*

Bariu u largua i zhgënjyer dhe tepër i vendosur për të mos u besuar kurrë ëndrrave. U kujtua se kish shumë gjëra për të bërë: kështu, shkoi për të ngrënë diçka, këmbëu librin me një libër tjetër më të trashë, dhe u ul te një stol në shesh për të shijuar me nge verën e re që kish blerë. Ishte ditë e nxehtë, dhe vera, nëpërmjet një prej të fshehtave të padepërtueshme që ka, arrinte ta freskonte disi. Grigja ndodhej në hyrje të qytetit, te stani i një miku të ri. Njihte shumë njerëz atyre anëve, prandaj i pëlqente aq shumë të udhëtonte. Gjithnjë ia del të zësh miq të rinj, pa qenë nevoja të rrish me ta ditë të tëra. Kur takon gjithmonë të njëjtët njerëz, siç ndodh në seminar, të duket sikur ata bëjnë pjesë në jetën tonë. Dhe mandej, meqenëse bëjnë pjesë në jetën tonë, ata së fundi rreken ta ndryshojnë atë. Dhe po nuk qemë ashtu siç dëshirojnë të na shohin, ata shfryjnë. Sepse të gjithë besojnë se e dinë saktësisht si duhet të jetojmë.

Por askush nuk e di kurrë si ta jetojë jetën e vet. Pak a shumë si ajo gruaja e mirë e ëndrrave, që nuk di t'i shndërrojë ato në realitet.

Ai vendosi të priste sa të binte pak dielli, para se të shkonte sërish me grigjën në fushë. Pas tri ditësh do të takohej me vajzën e tregtarit.

Nisi të lexojë librin që i kish dhënë prifti i Tarifas. Ishte një libër i trashë në të cilin, që në faqet e para flitej për varrim. Mandej, emrat e personazheve ishin jashtëzakonisht të vështirë. “Sikur një ditë t’ia dilte mbanë të shkruante një libër,” mendoj, “do t’i kallte personazhet një e nga një, që lexuesi të mos lodhej t’ua mësonte emrat përmendësh njëherësh.”

Ndërsa po arrinte të përqendrohej disi në lexim (dhe kjo ishte mjaft e këndshme, sepse bëhej fjalë për një varrim në borë, çka i jepte një ndjesi freskie, nën diellin përvëlues), një plak zuri vend mbanë tij dhe nisi muhabetin.

- Ç’bëjnë ata njerëz? - pyeti plaku, duke treguar kalimtarët në shesh.

- Punojnë, - ia ktheu bariu, thatë; dhe u hoq sikur ishte i zhytur në lexim. Por mendja i rrihte se si do të qetheshin delet përpara vajzës së tregtarit dhe kështu ajo do të shihte ç’gjëra interesante dinte të bënte ai. Këtë skenë ai e kishte përfytyruar tashmë dhjetëra herë. Dhe, gjithnjë, shihte vajzën tek mrekullohej kur ai niste t’i shpjegonte se delet duhet të qethen duke nisur nga bishti drejt brirëve. Ai përpiqej gjithashtu të kujtonte disa ngjarje të bukura për t’i rrëfyer duke qethur dhentë. Më të shumtat ishin ngjarje të lexuara nëpër libra, por ai do t’i tregonte sikur t’i kish jetuar vetë. Dhe ajo nuk do ta bënte dot dallimin, sepse nuk dinte të lexonte.

Plaku nuk hoqi dorë nga e tija. Tha se ishte i lodhur, se kishte etje, dhe kërkoi të rrëkëllente një gllënjë verë. Djaloshi i zgjati shishen; mbase kështu tjetri do ta linte rehat.

Por plaku donte me çdo kusht të llafosej. E pyeti bariun se ç'libër po lexonte. Ky mendoi të tregohej i pasjellshëm dhe të ndërronte stol, por i ati e kish mësuar që të respektonte të moshuarit. Prandaj ia zgjati librin plakut për dy arsye: e para, ngaqë e kishte të pamundur të shqiptonte titullin e tij, e dyta, po qe se plaku s'dinte të lexonte, do të ndërronte stol për të mos u ndier i fyer.

- Hëm! - ia bëri plaku, duke këqyrur librin mbarë e prapsht, sikur të ishte send i çuditshëm. - Është libër i rëndësishëm, por tepër i mërzitshëm.

Bariu s'po u besonte veshëve. Pra, plaku dinte të lexonte, dhe e kish lexuar tashmë atë libër. Dhe meqenëse ishte libër i mërzitshëm, siç pohonte ai, kish ende kohë për ta këmbyer me një tjetër.

- Është libër që flet pothuajse për të njëjtën gjë si të gjithë librat e tjerë, - vazhdoi plaku. - Për pazotësinë e njerëzve për të zgjedhur fatin e tyre. Dhe, për ta mbyllur, të bën të besosh gënjeshtren më të madhe në botë.

- E cila na qenkërka gënjeshtra më e madhe në botë? - pyeti djaloshi, i habitur.

- Po ta them: vjen një çast kur ne e humbim toruan dhe jeta udhëhiqet nga fati. Kjo është gënjeshtra më e madhe në botë.

- Mua nuk më ka ndodhur kështu, - tha djaloshi. - Më deshën prift, por vendosa të bëhem bari.

- Më mirë kështu, - tha plaku. - Sepse të pëlqen të udhëtosh.

“Ma paska blerë mendjen”, tha me vete Santiagoja.

Ndërkohë, plaku po shfletonte librin e trashë dhe as që kujtohej t’ia kthente. Bariut i ra në sy veshja e tij e çuditshme: kishte pamjen e një arabi, çka nuk ishte dhe aq e jashtëzakonshme në atë vis. Afrika ndodhej vetëm disa orë larg Tarifas ; mjafton të kapërceje ngushticën e vogël me anije. Shpesh, në qytet vinin arabë për të bërë pazar dhe i shihje tek faleshin në mënyrë tepër të çuditshme disa herë në ditë.

- Nga ju kemi? - pyeti djaloshi.

- Nga shumë anë.

- Askush nuk mund të jetë nga shumë anë, - tha djaloshi. - Unë jam bari dhe mund të gjendem në shumë anë, por origjinën e kam nga një vend i vetëm: nga një qytet pranë një kështjelle shumë të vjetër.

- Le të themi se jam lindur në Salem.

Bariu nuk e dinte ku gjendej Salemi, por nuk deshi të bënte pyetje, për të mos u ndier i fyer nga mosdija e tij. Vazhdoi për një çast të vështronte sheshin. Njerëzit venin e vinin dhe ngjanin tepër të zënë me punë.

- Si shkojnë punët në Salem? - pyeti së fundi, për të marrë ndonjë të dhënë të çfarëdoshme.

- Njëfarësoj.

Nuk ishte ndonjë e dhënë. Të paktën e dinte se Salemi nuk ndodhej në Andaluzi. Ndryshe do ta kishte njohur atë qytet.

- Me se merreni në Salem?

- Me se merrem në Salem? - Për herë të parë, plaku u shkri në gaz. - Por unë jam Mbreti i Salemit, ç'pyetje!

Njerëzit thonë shumë gjëra të çuditshme. Shpeshherë ia vlen më mirë të jetosh me delet që janë pa gojë dhe mjaftohen me kërkimin e ushqimit dhe të ujit. Ose me librat që rrëfejnë ngjarje të pabesueshme kur ta ka ënda t'i dëgjosh. Por kur flet me njerëzit, ata thonë disa gjëra që mandej je i pazoti t'i tjerresh.

- Quhem Melshisedek, - tha plaku. - Sa kokë bagëti ke?

- Aq sa duhet, - ia ktheu bariu.

Plaku donte të dinte pak si tepër për jetën e tij.

- Pra, e paskemi punën pisk. Unë nuk mund të të ndihmoj për sa kohë që mendon se dhentë të mjaftojnë e të teprojnë.

Djaloshi nisi të ndjejë një lloj acarimi. Nuk po kërkonte asnjë ndihmë. Plaku i kish kërkuar verë, kish dashur të llafosej, ishte interesuar për librin.

- Ma jep librin, - tha ai. - Duhet të shkoj te delet dhe të vazhdoj rrugën.

- Më jep një në dhjetë dele, - tha plaku. - Dhe do të mësoj se si të mbërrish te thesari i fshehur.

Djaloshi, atëherë, solli në mend ëndrrën, dhe befas gjithçka u qartësua. Plaka nuk kishte marrë asnjë kacidhe, por ky plak (që duhet të ishte i shoqi i saj) do t'ia dilte mbanë t'i përllante më shumë, në këmbim të një të dhëne që nuk përkonte me asnjë të vërtetë. Edhe ai kish të ngjarë të ishte cigan.

Gjithsesi, para se të hapte gojën, plaku u përkul, mori një cipal dhe nisi të shkruajë mbi rërën e sheshit. Në çastin kur u përkul, diçka shndriti mbi gjoksin e tij aq fort, sa djali pothuajse u verbua. Por me një lëvizje çuditërisht të shpejtë për moshën, plaku mbërtheu menjëherë mantelin në gjoks. Sytë e djaloshit u qetësuan nga verbimi dhe ai mundi të dallojë qartë se çfarë po shkruante plaku.

Mbi rërën e sheshit kryesor të qytetit të vogël, ai lexoi emrin e të atit dhe të së ëmës. Lexoi historinë e jetës së tij deri në atë çast, lojërat e fëmijërisë, netët e ftohta të seminarit. Lexoi gjëra që nuk ia kishte treguar kurrë askujt, si rastin kur i kishte vjedhur çiften të atit për të gjuajtur kaproj, apo përvojën e parë seksuale, vetmitare.

- Jam mbreti i Salemit, - kish thënë plaku.

- Si bën vaki që mbreti kuvendon me një bari? – pyeti djaloshi, me drojë dhe tepër i shqetësuar.

- Për shumë arsye. Por le të themi se arsyeja më e rëndësishme është se ti je i aftë të përmbushësh Legjendën Vetjake.

Djaloshi nuk ia kish idenë ç'ishte "Legjenda Vetjake."

- Është ajo që gjithnjë ke dëshiruar të bësh. Secili nga ne, në rininë e hershme, e di se cila është Legjenda e tij Vetjake.

- Në atë moshë gjithçka duket e qartë, e mundshme, dhe nuk ke frikë të ëndërrosh e të shpresosh gjithçka që do të dëshiroje të bëje në jetë. Gjithsesi, me kalimin e kohës, një forcë e mistershme rreket të provojë se është e pamundur të përmbushet Legjenda Vetjake.

Fjalët e plakut ngjanin pa kuptim për bariun e ri. Por ai dëshironte të dinte se ç'ishin ato “forca të mistershme”: vajza e tregtarit do të mbetej gojëhapur.

- Këto forca duken të këqia, por në të vërtetë të mësojnë si ta përmbushësh Legjendën Vetjake. Ato e përgatisin shpirtin dhe vullnetin tënd, sepse në këtë botë ka një të vërtetë të madhe: cilido qofsh dhe çfarëdo bëfsh, kur dëshiron vërtet diçka, kjo dëshirë është e lindur në Shpirtin e Gjithësisë. Ky është misioni që ke në Tokë.

- Edhe në paç vetëm dëshirë për të udhëtuar? Ose të marrësh për grua vajzën e një tregtari stofrash?

- Edhe në kërkofsh një thesar. Shpirti i Botës ushqehet me lumturinë e njerëzve. Ose me fatkeqësinë, lakminë, smirën e tyre. Përmbushja e Legjendës Vetjake është i vetmi detyrim i njerëzve. Kjo është e gjitha.

- Dhe kur dëshiron diçka, e tërë Gjithësia punon që ta përmbushësh dëshirën që ke.

Qëndruan një copë here pa folur, duke soditur sheshin dhe kalimtarët. I pari që mori fjalën qe plaku:

- Përse merresh me dhen?

- Sepse më pëlqen të udhëtoj.

Plaku tregoi një tregtar kokoshkash, me karrocën e tij të kuqe, në një qoshe të sheshit.

- Edhe ai burrë gjithnjë ka dashur të udhëtojë, që fëmijë. Por ka parapëlqyer të blejë një karrocë të vogël për të shitur kokoshka, të mbledhë para për vite me rradhë. Kur

të plaket, do shkojë të kalojë një muaj në Afrikë. Kurrë nuk e ka kuptuar mundësinë e përmbushjes së ëndrrave.

“Mirë do qe të ish bërë bari,” mendoj djaloshi, duke folur me vete me zë të lartë.

- E ka menduar mirë, - tha plaku. - Por tregtarët e kokoshkave çmohen më tepër se barinjtë. Tregtarët e kokoshkave e kanë një strehë, kurse barinjtë flenë jashtë. Njerëzve u pëlqen më shumë t'i martojnë vajzat me tregtarë kokoshkash sesa me barinj.

Djaloshi ndjeu një sëmbim në zemër, kur mendja i shkoi te vajza e tregtarit. Në qytetin ku ajo banonte, kishte shumë tregtarë kokoshkash.

- Me një fjalë, mendimet e njerëzve për tregtarët e kokoshkave dhe barinjtë kanë më shumë rëndësi për ta sesa Legjenda Vetjake.

Plaku shfletoi librin dhe u ndal të lexojë një faqe. Bariu priti një hop, pastaj e ndërpreu në të njëjtën mënyrë siç e kish ndërprerë plaku.

- Përse më thoni nga këto gjëra?

- Sepse ti përpiqesh të jetosh Legjendën tënde Vetjake. Dhe se tani je gati të heqësh dorë.

- Dhe ju shfaqeni gjithnjë në këto çaste?

- Jo gjithnjë në këtë formë, por nuk kam munguar kurrë. Ndonjëherë shfaqem në formën e një ideje të mirë, në formën e një rrugëzgjidhjeje. Herë të tjera, në ndonjë çast vendimtar, i bëj gjërat më të thjeshta. E kështu me rradhë; por shumica e njerëzve nuk vënë re gjë.

Plaku rrëfeu se javën e shkuar, kishte qenë i detyruar t'i shfaqej si gur një kërkuesi gurësh të çmuar. Burri

i kishte braktisur të tëra dhe ish nisur në kërkim të smeraldeve. Pesë vjet me rradhë, kish punuar përgjatë një lumi dhe kish thyer 999.999 shkëmbinj për të gjetur ndonjë smerald. Kur i kish mbetur vetëm një shkëmb, një i vetëm, për të gjetur smeraldin, mendoi të hiqte dorë. Por meqenëse ai burrë kish vënë bast për Legjendën Vetjake, plaku vendosi të ndërhynte. U shndërrua në gur dhe u rrokullis te këmbët e kërkuesit të gurëve të çmuar. Nga zemërimi i madh për pesë vjetët e humbura, ky i fundit e vërviti gurin larg. Por e hodhi me aq vrull sa guri u përplas pas një guri tjetër, i cili u thye dhe prej andej doli smeraldi më i bukur i botës.

- Njerëzit e mësojnë shumë herët arsyen përse jetojnë, - tha plaku me njëfarë keqardhjeje në sy. - Mbase për këtë arsye dorëzohen kaq shpejt. Por kështu e ka kjo botë.

Djaloshit iu kujtua ndërkaq se biseda kish pasur si pikënisje thesarin e fshehur.

- Thesaret zhvarrosen e varrosen nga përroi që rrjedh, - tha plaku. - Po deshe të dish më shumë gjëra për thesarin tënd, duhet të më japësh një të dhjetën e grigjës tënde.

- Pse, s'ju pëlqeka një e dhjeta e thesarit?

Plaku mbeti si i zhgënjyer.

- Po u nise duke premtuar atë që nuk e ke ende, do humbasësh dëshirën për ta patur.

Bariu i tha atëherë se i kish premtuar një të dhjetën e thesarit ciganes.

- Ciganët janë finokë, - psherëtiu plaku. Gjithsesi, bën mirë të mësosh, se në jetë, gjithçka e ka një çmim. Këtë përpiqen të na mësojnë Luftëtarët e Dritës.

Plaku i ktheu librin djaloshit.

- Nesër, në këtë orë, do më sjellësh një të dhjetën e kopesë. Do të të tregoj si t'ia dalësh mbanë për të gjetur thesarin e fshehur. Epo, natën e mirë!

Dhe u zhduk në një qoshe të sheshit.

*

Djaloshi u përpoq të riniste leximin, por nuk arriti dot të përqëndrohej. Ishte i shqetësuar, i nderë, sepse e dinte se plaku thoshte të vërtetën. Shkoi të piqej me tregtarin shëtitës dhe i bleu një thes me misër, duke pyetur veten në duhej apo jo t'i rrëfente çfarë i kish thënë plaku. “Nganjëherë është më mirë t'i lësh gjërat ashtu siç janë”, mendoi; dhe nuk tha gjë. Po të kish folur, tregtari do ta kish vrarë mendjen tri ditë për të marrë vesh në duhej braktisur gjithçka, por ai tashmë ishte mësuar më së miri me karrocën e vogël.

Djaloshi mund t'ia kursente këtë pasiguri të dhimbshme. Nisi të endej nëpër qytet dhe zbriti deri te porti. Atje ndodhej një ndërtesë e vogël me një lloj sporteli ku njerëzit blinin bileta. Egjipti ndodhej në Afrikë.

- Ç'dëshironi? - pyeti nëpunësi te sporteli.

- E lëmë për nesër, - ia ktheu djaloshi tek largohej. Mjafton të shiste vetëm një dele, mund të kalonte në anën tjetër të ngushticës. Ky mendim e tmerronte.

- Ja dhe një ëndërrimtar tjetër, - i tha nëpunësi kolegut të tij, ndërsa djaloshi po largohej. - Nuk ka me se të paguajë udhëtimin.

Kur u gjend para sportelit, kish menduar delet dhe pati frikë të kthehet te to. Gjatë atyre dy vjetëve, kish mësuar gjithçka mbi rritjen e bagëtisë. Dinte të qethte, të kujdesej për delet barsa, të mbronte kopenë nga ujqërit. I njohte të gjitha fushat dhe kullotat e Andaluzisë. Dinte çmimin e saktë të blerjes dhe shitjes të secilës dele të tij.

Vendosi të kthehet te stani i mikut, duke i rënë gjerë e gjatë. Edhe qyteti kishte një kështjellë dhe ai deshi të ngjiste shkallët e gurta e të ulej mbi bedena. Që andej mund të shquante Afrikën. Dikush i kish shpjeguar, njëherë, se maurët prej andej kishin ardhur, dhe kishin sunduar për një kohë tepër të gjatë pothuajse të gjithë Spanjën. I kishte zët maurët. Ciganët, ata i kishin prurë.

Nga lart, ai mund të shihte edhe pjesën më të madhe të qytetit, përfshirë edhe sheshin ku kishte kuvenduar me plakun.

- Mallkuar qoftë ora që takova plakun, - mendoi. Kish shkuar thjesht për të gjetur një grua të zonjën për shpjegimin e ëndrrave. As gruaja, as plaku nuk i jepnin aspak rëndësi faktit që ai ishte bari. Ata ishin vetmitarë që nuk besonin më asgjë në jetë dhe që nuk kuptonin se barinjtë lënë kokën për bagëtinë. Ai e njohte me dhëmbë e dhëmballë secilën dele: dinte se cila çalonte, cila duhej të pillte dy muaj më vonë, cilat ishin më përtace. Ai dinte

gjithashtu t'i qethte dhe t'i therrte. Po të vendoste të largohej, ato do të vuanin.

Era nisi të frynte. E njihte atë erë: e quanin Lindje, sepse tok me të kishin ardhur hordhitë e të pabesëve. Para se të njihte Tarifën, nuk i kish shkuar kurrë në mend se Afrika ish aq afër. Kjo përbënte rrezik të madh: maurët mund ta pushtonin sërish vendin.

Lindja nisi të fryjë më fort. “Qenkam mes deleve dhe thesarit”, mendoi. Duhej të vendoste, të zgjidhte mes diçkaje që ish mësuar dhe diçkaje që dëshironte shumë ta kishte. Pastaj ish edhe vajza e tregtarit, por ajo nuk kish të njëjtën rëndësi si delet, sepse nuk varej nga ai. Bariu u bind se, po të mos e takonte të pasnesërmen, vajza as që do të kujtohej më për të. Për vajzën të gjitha ditët ishin njëlloj dhe njerëzit nuk i vënë më re gjërat e bukura që shfaqen në jetën e tyre ndërsa dielli përshkon qiellin.

- Lashë tim atë, nënën, kështjellën e qytetit ku jam lindur. Ata dhe unë u mësuaam me këtë gjë. Edhe delet do të mësohen me mungesën time, - tha.

Nga lart, hodhi vështrimin te sheshi. Tregtari shëtitës vazhdonte të shiste kokoshka. Një çift i ri u ul te stoli ku ai ish fjalosur me plakun dhe këmbyen një të puthur të gjatë.

“Tregtari i kokoshkave”, mërmëriti me vete, pa e përfunduar fjalinë. Sepse Lindja kish nisur të frynte më fort dhe ai e ndjente mbi fytyrë. Era pa dyshim sillte maurët, por sillte gjithashtu erëmin e shkretëtirës dhe të grave me perçe. Ajo sillte djersën dhe ëndrrat e njerëzve që një ditë ishin nisur në kërkim të së panjohurës, të arit,

të aventurave... dhe të piramidave. Djaloshi u bë ziliqar ndaj lirisë së erës dhe kuptoi se edhe ai mund të ishte si ajo. Asgjë nuk e pengonte, në mos vetja.

Delet, vajza e tregtarit, fushat e Andaluzisë, s'ishin veç etapat e Legjendës Vetjake.

Të nesërmen në mesditë, bariu i ri u takua sërish me plakun. Me vete kish gjashtë dele.

- U çudita, - tha ai. - Miku ma bleu menjëherë kopenë. Më tha se tërë jetën kish ëndërruar të bëhej bari dhe se kjo ishte shenjë e mirë.

- Kështu ndodh gjithnjë, - tha plaku. - Këtë e quajmë *Parim i Favorshëm*. Herën e parë që luan me letra është e sigurt se fiton. *Fati i fillestarit*.

- Po përse ndodh kështu?

- Sepse jeta dëshiron që ti të jetosh Legjendën Vetjake.

Pastaj nisi të kontrollojë gjashtë delet dhe vuri re se njëra prej tyre çalonte. Djali i shpjegoi se kjo gjë s'prishte punë sepse ajo ishte delja më e zgjuar dhe jepte shumë lesh.

- Ku ndodhet thesari? - pyeti djali.

- Thesari është në Egjipt, pranë piramidave.

Djaloshi u drodh. Plaka i kishte thënë të njëjtën gjë, dhe nuk ishte shpërblyer.

- Për të mbërritur te thesari, të duhet të tregohesh i kujdesshëm ndaj shenjave. Zoti ka caktuar në botë rrugën

që duhet të ndjekë secili nga ne. S'të mbetet veç të lexosh ç'ka është shkruar për ty.

Para se djaloshi të thoshte ndonjë gjë, një flutur nisi të sillet vërdallë mes plakut dhe atij. Iu kujtua gjyshi që i kish thënë, kur ishte fëmijë, se fluturat sillnin fat. Ashtu si bulkthi, karkalecët jeshilë, hardhucat e hirta dhe tërfili me katër fletë.

- Ashtu është, - tha plaku që dinte të lexonte mendimet.

- Ashtu siç ta ka mësuar gjyshi. Ato janë shenjat.

Pastaj hapi mantelin që mbante veshur. Djaloshi u shtang nga ajo që pa dhe iu kujtua vezullimi që e kish verbuar një ditë më parë. Plaku mbante një parzmore e tëra në ar, me gurë të çmuar.

Vërtet që ishte mbret. Duhet të qe veshur tebdil për t'iu shpëtuar kusarëve.

- Merri! - tha ai, duke nxjerrë një gur të bardhë dhe një të zi që ishin ngulur në qendër të parzmores. - Ata quhen Urim dhe Tumim. I ziu do të thotë "po", i bardhi "jo". Do të të hyjnë në punë kur të mos arrish të dallosh shenjat. Por gjithnjë bëj pyetje të qartë. Në përgjithësi, mundohu t'i marrësh vetë vendimet. Thesari gjendet pranë piramidave, këtë ti e dije tashmë; por e pagove me gjashtë dele sepse të ndihmova të merrje një vendim.

Djaloshi futi të dy gurët në trastë. Tani e tutje vendimet do t'i merrte vetë.

- Mos harro që të gjitha përmbliidhen në një gjë të vetme. Mos harro gjuhën e shenjave. Dhe sidomos, mos harro ta shpiesh deri në fund Legjendën tënde Vetjake.

Por para së gjithash, gjithsesi, do të dëshiroja të të rrëfeja një ndodhi të shkurtër: Një tregtar dërgoi të birin te burri më i mençur për të mësuar të fshehtën e lumturisë. Djaloshi eci dyzet ditë në shkretëtirë deri sa mbërriti para një kështjelle të bukur, në majën e një mali. Atje banonte burri i urtë që kërkonte.

Në vend që të takonte burrin e urtë, heroi ynë hyri në një sallë ku ziente puna: tregtarë që hynin e dilnin, njerëz që bisedonin në një skutë, një orkestër që luante melodi të ëmbla, dhe një tryezë e ngarkuar me gjellët më të shijshme të asaj krahine të botës. Burri i urtë jepte e merrte me të gjithë dhe djaloshit iu desh të priste dy orë për ta takuar.

I Urti e dëgjoi me vëmendje djaloshin që shpjegoi arsyen e ardhjes, por i tha se nuk kishte kohë t'i tregonte të fshehtën e lumturisë. Dhe i kërkoi të bënte një shëtitje në pallat dhe të kthehej pas dy orësh.

- Ndërkohë të lutem të më bësh një nder, - shtoi i Urti, duke i dhënë djaloshit një lugë të vogël me dy pika vaj:
- Këtë lugë mbaje gjatë gjithë shëtitjes, dhe kujdes mos derdhësh vajin.

Djaloshi nisi të ngjisë e të zbresë shkallët e pallatit, gjithnjë me sytë e ngulur te luga. Pas dy orësh, u kthye tek i Urti.

- Hë, - pyeti ky i fundit, - i pe qylymat e Persisë në sallën e ngrënies? E pe parkun që kryeluleshtarit iu deshën dhjetë vjet për ta bërë? I vure re pergamenat e bukur në bibliotekën time?

Djaloshi, i hutuar, u shtrëngua të pranojë se nuk kish parë asgjë. Ish përpjekur vetëm të mos derdhte pikat e vajit që ia kish besuar i Urti.

- Mirë pra, ktheu dhe shih mrekullitë e universit tim, - i tha i Urti. - Nuk mund t'i zësh besë një njeriu nëse nuk i njeh shtëpinë ku banon.

Tani më i qetë, djaloshi mori lugën dhe zuri të shëtiste sërish pallatin, duke këqyrur këtë herë me kujdes të gjitha veprat e artit të varura në mure dhe në tavane. Pa kopshtet, malet përreth, brishtësinë e luleve, shijen me të cilën çdo vepër arti ishte vendosur në vendin e vet. Kur u kthye te i Urti, i rrëfeu atij fije e për pe çfarë kishte parë.

- Po ku janë dy pikat e vajit që të besova? - pyeti i Urti.

Djaloshi vështroi atëherë lugën dhe vuri re se i ishte derdhur.

- S'ka gajle, - tha më i Urti i të Urtëve, - kjo është këshilla e vetme që kam për të të dhënë: e fshehta e lumturisë është kur vështtron të gjitha mrekullitë e botës, por pa harruar kurrë të dy pikat e vajit në lugë.

Bariu qëndroi pa folur. E kishte kuptuar rrëfenjën e mbretit plak. Bariut mund t'i pëlqejnë udhëtimet, por delet nuk i harron kurrë.

Plaku vështroi djaloshin dhe, me të dyja duart e nderura, bëri mbi kokën e djaloshit disa gjeste të cuditshme.

Pastaj mbledhi delet e tij dhe u largua.

Mbi qytetin e vogël të Tarifës ngrihet një kështjellë e vjetër e ndërtuar qëmoti nga maurët; dhe kush ulet në muret e saj mund të shikojë që andej një shesh, një tregtar kokoshkash dhe një copëz të Afrikës.

Melshesideku, Mbreti i Salemit, u ul atë mbrëmje te bedenat e kështjellës dhe ndjeu mbi fytyrë erën që quhej Lindje. Delet mbanë tij nuk rreshtnin së sjelluri të shqetësuar, të tronditura nga ndërrimi i të zotit dhe nga të gjitha ato përmbysjeje. Ato nuk kërkonin tjetër veç ushqim dhe ujë.

Melshisedeku vështroi anijen e vogël që largohej nga porti. S'kish për ta takuar sërish kurrë bariun e ri, ashtu siç nuk kish takuar kurrë Abrahamin, pasi ky i fundit i kish dhënë një të dhjetën e pasurisë. E megjithatë, kjo ishte vepra e tij.

Perënditë nuk duhet të kenë dëshira, sepse ato nuk kanë Legjendë Vetjake. Gjithsesi, Mbreti i Salemit, thellë në shpirt, uroi që djali të dilte faqebardhë.